

Seher Akdeniz Şahin, Gülçin Üstün

Gazi University, seherogretmen@hotmail.com, gustun@gazi.edu.tr
Ankara-Turkey

<http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2016.11.4.E0031>

ANKARA'DAKİ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN FORMALARININ OKUL TÜRÜNE GÖRE İNCELENMESİ

ÖZ

Bu araştırmanın amacı; Ankara'daki lise öğrencilerinin okul türüne göre, okul formalarına ilişkin memnuniyet durumları ve formalarda yaşadıkları problemlerle ilgili görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmanın evrenini, Ankara'nın lise kısımlarında okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu ise Ankara'da eğitim veren 6 farklı lisenin öğrencilerinden basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 420 kişi oluşturmaktadır. Araştırmanın sonuçlarına göre, spor giyim tarzını benimseyen okullardaki lise öğrencilerinin okul pantolonunda en çok tercih ettikleri rengin siyah olduğu tespit edilmiştir. Klasik giyim tarzını benimseyen okullardaki lise öğrencilerinin okul tişört ve gömleklerinde en fazla tercih ettikleri rengin beyaz olduğu görülmüştür. Forma kullanımında düğme renginin solması, fermuarların çabuk bozulması öğrencilerin en çok yaşadıkları problemler olarak tespit edilmiştir. Lise formalarına ilişkin problemlerin biran önce çözüme kavuşturulması gerekmektedir. Araştırma sonuçlarına dayanarak lise öğrencilerinin forma konusunda görüşlerinin alınması, değerlendirilmesi ve isteklerini dikkate alarak yeni tasarımlar oluşturulmasına dikkat edilmesi, öğrencilerin memnuniyeti açısından önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Ankara, Öğrenci, Forma, Memnuniyet, Tercih

THE STUDY OF HIGH SCHOOL STUDENTS' UNIFORMS IN ANKARA ACCORDING TO SCHOOL TYPES

ABSTRACT

The aim of the study is to determine the satisfaction level of high school students in Ankara regarding school uniforms and their opinions about the problems with uniforms which they encountered. The students who study at high schools in Ankara make up the population of the study. The sample group of the study consists of 420 students from six different high schools in Ankara who have been selected by simple random sampling method. According to results of the study, it has been determined that black is the students' most favourite colour for school trousers at schools where students adopt the sportswear style. On the other hand, it has been seen that at schools where students adopt classic wear, students prefer white the most for school t-shirts and shirts. It has been identified that the fading of buttons' colours and the quick breakdown of zippers in wearing school uniforms are the most common problems the students face. The problems concerning school uniforms at high schools must be resolved as soon as possible. Based on the results of the study, it is suggestible that by taking the views of students on school uniforms, evaluating these views and taking students' wishes into consideration, new designs should be created in terms of the satisfaction of students.

Keywords: Ankara, Student, Uniform, Satisfaction, Choice

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Giysi, kişinin beden yapısına ve özelliklerine uygun olarak modadan etkilenecek şekilde seçilen modelle birlikte hazırlanan bir kalıp yardımıyla kumaşın dikiş işlemiyle bir araya getirilerek elde edilmesidir [1]. Giyim, zaman içinde insanların yaşam özelliklerine göre çeşitlenerek, süslenme ve kendini ifade etme biçimine dönüşmüştür. İlk çağlardan günümüze kadar giysiler, özelliklerine, işleyişlerine ve giyildikleri yere göre isim alarak ve yeni parçaların eklenmesi sonucu çoğalarak yeni giysilerin ortaya çıkması sonucu çeşitlenmiştir [2]. Bireylerin süslenmeye duydukları ilgi, araştırma isteğini geliştirmiş ve böylece güzel giyinebilmek süreç içerisinde sanat halini almıştır. Bireyin kendisine yakışan ve içinde kendini sık hissettiği giysiyi giymesi, dış görünümünü olumlu yönde etkilemektedir. Giyiminin güzel olduğunu düşünen bireyin kendisine duyduğu güveni artırır [3]. Bireylerin hoş görünme, farklılık arama gibi uğraşları, "iyi giyim" deyimini ortaya çıkarmıştır.

İyi giyim, giyinen kişinin fiziksel yapısına, yaşayışına, kişiliğine, giyinme amacına ve ortamına, sağlık koşullarına uyan, ekonomiklik, estetiklik ve rahatlık gibi faktörleri bir arada taşıyan giyime denilmektedir [4]. Bireyin giysi içerisinde kendisini rahat hissetmesinin temeli termal dengeye bağlıdır. Bu nedenle termal dengeyi belirleyen kumaş termal özellikleri, giysi konforu üzerinde yapılan araştırmalarda önemli bir yere sahiptir [5]. Giysi ile vücut yüzeyi arasındaki uyum ne kadar çok ise tüketiciler tarafından konfor olarak algılanması o kadar artar [6]. Ergonomik yaklaşım, korunmak ve rahatlık için ne kadar önemliyse, sosyal tatmin için de giysi tercihinde o kadar önemlidir. Giysilerin içinde rahat hareket edebilmek, rahat hissetmek ancak bedene uygun, rahat hareket sağlayan, hava şartlarına uygun giysilerle sağlanır [7].

Ergonomi ilkelerine dayanarak oluşturulması gereken giysi grupları: iş elbiseleri, iç çamaşırları, uyku giysileri, ev-hafta sonu giysileri, okul giysileri, bebek giysileri, hamile giysileri, büyük beden giysileri gibi özel kullanım amaçlı giysilerdir [8]. Giyimin temel bileşenleri; renk, dikiş, şekil, ayrıntı, desen ve kumaştır. Bunlar giyimde denge, oran ve uyumu sağlayan araçlardır. Giyimde güzel bir kombin elde etmek isteyen kişi bu araçları iyi kullanmalıdır [9]. Giysilerimizin seçiminde çeşitli etmenler rol oynar. Yerine göre uygun ve zevkli giyinebilmek için bu etmenleri iyi bilmek gerekir [10]. Bireyin doğru giysi tercihinde bulunması, en az davranışlarının etkisi kadar toplumdaki statüsünü de belirlemektedir [11]. Kişinin beden ölçülerine uygun olmayan bir giysi, sık görünmeyeceği gibi rahatsızlık hissi de verir. Bu durumun sebebi, sıklıkla kalıbın, dolayısı ile giysinin beden ölçülerine uygun olmamasından kaynaklanmaktadır [12]. Giysilerin moda uygun olması, dikiş ve kumaşın niteliği ile birlikte istenilen ölçülerde olması ürünün kalitesini göstermektedir. Kalite değişkenleri giysinin bedenine uyumunda büyük önem taşımaktadır [13]. Giysi tercihinin etkileyen faktörler şu şekilde sınıflandırılabilir:

- Mevsimler
- Yaş, (Çocukluk çağı, genç kızlık çağı, olgunluk çağı) model, kumaş ve renkler
- Vücut özelliği
- Moda ve marka [14]
- Ekonomik yapı [10]
- Sosyal çevre
- Sosyal statü [15]
- Cinsiyet

- Zevk [16]
- Kültür [17]

Giyim, cinsiyet ve toplumsal sınıf kadar dini, mesleği ve bölgesel biçimi de genellikle yansıtmaktadır. Bütün mesleklerin kendine özgü bir kıyafeti bulunmaktadır [18]. Çevre, giyim alanında göz önünde bulundurulması gereken bir konudur. Aile çevresi, okul ve iş çevresi ile oturduğumuz çevre giyim tarzımızı etkileyecek önemli faktörlerdir [19]. Bireyin yaşadığı ülke, şehir ve sent, giyime bakış açıları da giysi seçimini önemli ölçüde etkilemektedir [14]. Giysi tercihleri buldukları topluma, ilgi alanlarına ve günün moda çizgilerine göre şekil almaktadır. İçinde bulunduğumuz çevre giysi seçimlerimizi etkiler. İş yaşamında, okulda pratik olmayan çok çarpıcı giysiler ters tepki yapabilir, bireyi ikinci plana itebilir [15]. Özellikle toplantı ve resmi ziyaretlerde, özel davetlerde ve gece gidilen eğlence yerlerinde kullanılan kıyafetlerle; okulda, iş yerlerinde, alış-veriş için tercih edilen yerler ve zamanlar arasındaki değişikliklere uygun kıyafetlere göre kumaş, renk ve model ve tercihi yapılmalıdır [14].

Giyilecek yere göre giysiler, fantezi giysiler, spor giysiler, formalar, günlük giysiler şeklinde de ayrılabilir [20]. Fonksiyonel ve sembolik değerleri ile bir bütün oluşturması gereken giysi tasarımlarının, taşınması gereken sembolik değerlerin oluşturucularından biri renktir. Renkler, kişinin zevkini, renk uyumundaki bilgi ve becerisini ve kendine olan güvenini ifade ettiği gibi, giyim tarzı, ruh hali ve kişiliğini de yansıtarak giysilerin sembolik değerlerini oluştururlar [21]. Bireyleri fizyolojik ve psikolojik olarak renkler etkilemektedir. Ruhsal bakımdan renkler, bizleri sessiz, sakin, neşeli, canlı ya da hayalci tipler yapabilir [15]. Bu nedenle de iş, okul ya da özel hayatımızda renklerin özel bir önemi vardır. Renklerin karaktere, his ve düşüncelere etkisi olduğu bilindiğinden bu özellikler karakterin neredeyse temel taşıdır. Renk seçiminde asıl önemli olan; rengin bireyler üzerindeki olumlu etkisi ve dikkat çekici olmasıdır [22].

Renk seçimi; giysinin spor, fantezi veya günlük kıyafet oluşuna göre yapılmaktadır. Aynı zamanda hangi mevsimde, nerede ve hangi yaşta kişiye yönelik, hangi beden aralığında üretilecek ise renkleri ona uygun olarak çok yönlü düşünmek gerekmektedir [20]. Renk tercihinde genellikle moda takip edilmektedir. Fakat giyim tercihlerinde tamamen moda bağımlı kalmak doğru olmayabilir. Bu yüzden giyimde kişinin kendi zevk ve tercihleri, yaşının gerekleri, renk seçimi, imajı ve biçimi gibi faktörleri dikkate alması yararına olacaktır [9]. Ayrıca yaş faktörü giysi türü seçiminde göz önünde bulundurulması gereken önemli bir faktördür [20]. Kişi giyimini seçerken, her yaşın kendine özgü özellikleri olduğunu bilmeli, olduğundan genç veya yaşlı görünme çabasına girmemelidir [10]. Genç, yetişkin, çocuk, bebek giyimleri, yaşlı ve orta yaşlı bireylerin giyim tarzından farklılık göstermektedir [16]. Yaş grubu farklılaştıkça bireyin ihtiyaçları ve istekleri farklılık göstermektedir. Bu farklılıkların karakteristik özellikleri bulunmaktadır. İnsanların giyim tarzları çoğunlukla yaşa bağlıdır [10]. Giyim yaşa göre bir takım değişiklikler göstermektedir. Yaşa göre değişen giyim sınıflandırması şu şekildedir;

- Çocuklarda giyim
- Okul çağında giyim
- İlk gençlik ve büyüme çağlarında giyim (15-20 yaşlar)
- Yüksekokul öğrencilerinde giyim
- Yetişkinlerde giyim [15]

Hem genç kızlar hem de genç erkekler orta yaşlılara göre moda konusunda daha bilinçlidirler ve giysileri daha fazla satın alırlar. Genç insanlar geçici modalara ve akımlara çok çabuk karşılık verirler. Ergenlik çağındaki ve ergenlik sonrası genç insanların giydikleri giysiler genellikle yaşlıların giysilerinden çok daha yoğun ve güçlü ifade kodlarına sahiptirler [18]. Ergen bireylerin dış görünüşlerine diğer yaş gruplarından daha fazla odaklandıkları görülmüştür. Bir bireyin akran grupları arasındaki kimliği ergenlik sırasında önemlidir. Bu gelişimsel süreçte giyinme önemli bir rol oynar [23]. Bu grup daha çok giysilerinin çeşitli bedenleri, özellikleri ve fiziksel görünüşleriyle ilgilenir, gerçek ya da hayali kusurlarını örtmek amacıyla ayrıca kozmetik, saç biçimi ve giysi kullanma yoluna gitmektedirler [24]. Daha çok 14-18 yaş aralığındaki ergenlerin kendilerini ifade edebilmek amacıyla sarf ettikleri çabaları, süse ve giysiye karşı gösterdikleri ilgileri, özenti ve ihtiyaçları görmezden gelinemez [25]. Pamuk (2002)'ye göre; ergenlik döneminde uyum, diğer dönemdekilere nazaran daha önemlidir [17]. Bu dönemdekiler, sevdikleri arkadaşlarının giyindikleri şekilde giyinmeyi arzularlar. Okul çocukları, giyimlerinin arkadaşlarından farklı olduğunu hissettikleri zaman, utanma ve güvensizlik duygusuna kapılırlar [26]. Gençlerin ön plana çıkmak için sarf ettikleri çaba, günün modasına uygun giyinme arzusu ve süslenme istekleri ve gençlik dönemlerinde yetişkin insanlara karşı özentileri dikkat çekmektedir [27].

Ergenlikten önce çocuk giysilerini kendisi seçememektedir. Ancak aileler, çocuk büyüdükçe yavaş yavaş giysi seçme özgürlüğünü çocuğa bırakmaya başlamaktadır. Aileler çocuğa bu konuda örnekler göstermeli ve aile bütçesi hakkında kendisine bilgi vermelidir. Gencin giysi seçiminde başarılı olması için deneyime ihtiyacı vardır. Ergenlik çağı gencin kendisine yakışanı seçebileceği ve bunun ölçütlerini kazanabileceği ideal bir çağdır [28]. Ergen önce kıyafetlerini anne-baba yardımı ile alsa da zaman içerisinde deneyim kazanmakta, kendi kıyafet tercihini kendi yapma çabasına girmektedir. Ergenliğin oluşturduğu psikoloji ile ergen kıyafet konusunda hassaslaşmakta ve müdahale edilmesini istememektedir [27]. Ergenlik döneminde daha çok spor giysiler tercih edilmektedir [17]. Ergenler yaşamlarının 15 ile 19 yaş arasındaki en önemli 4 yılını lise eğitimi aldıkları dönem geçirmektedirler. Ergenler bu dönemde lise eğitimini geçirdiği okulun belirlediği okul formasını giymek zorundadır. Forma kelimesi; Latince'de; 'formatus', Fransızca'da; 'format'; şekil, biçim, biçimlendirilmiş sözcüğünden türetilmiştir. Yapılan tarihsel bir takım araştırmalara göre okul formaları 16. yy' da İngiltere'de düşük gelirli ailelerin çocukları ile yetim olan çocukları ayırt etmek amacıyla ortaya çıkmıştır [29].

Forma giymenin fiziksel, sosyal ve psikolojik açıdan birçok amacı vardır. Formanın asıl amacının; bireye ve çevresine, belirlenen bir gruba dâhil olma ayrıcalığının hissettirilmesi ve bu grubun üyesi olma bilincinin yüklenmesi olduğu ifade edilir [29]. Kiliseler ve okullar gibi farklı kurumlar, üyelerinin davranışlarını farklı forma çeşitleri ve giyim standartlarıyla etkilemeye çalışırlar [18]. Öğrencilerin okullara göre giydikleri tek tip formalar, öğrencilerin diğer bireylerden kolay ayırt edilmesini ve hangi okula ait olduklarının anlaşılmasını sağlamaktadır [30]. Çağlayan (1978)'e göre; iş ve okul çevresi dikkat çekmeyen bir giyim tarzı ister. Her şeyden önce öğrenci okul forması ile tanınır [19]. Öğrenciler okullarında kıyafet yönetmeliğine uyacak bir şekilde giyinmelidirler [14]. Yakartepe (1995)'e göre; model özellikleri okullara göre değişebilir. Fakat genellikle kullanılan kız öğrenciler için tüm pilili etek, renkli uzun kollu klasik gömlek, V yakalı yünlü trikoda süveter ve

erkek öğrenciler için uzun kollu klasik gömlek, V yakalı yünlü koyu renkli trikodan süveter ve ceket, lacivert/gri renkli pantolondan oluşur. Öğrenci tüm gününü okulda geçireceğinden okula giderken giyeceği giysisini kendi isteği ve zevki doğrultusunda seçebilmeli, kişiliğini net bir şekilde giysi aracılığıyla yansıtabilmelidir [24]. Okul öğrencilerinin kıyafetleri kumaş, renk ve model bütünlüğü içinde formallaştırılmıştır. Öğrenci içinde rahat etmediği ve severek giymediği kıyafet içinde rahatsız olmakta, kendine olan güveni azalmaktadır. Sevilen, kendisine yakıştığından emin olduğu, güzel ve konforlu giysinin ise moral verme anlamında ne kadar önemli bir unsur olduğu bilinmektedir. Okul idaresi ve sınıf öğretmenleri forma modellerini seçerken öğrencilerin fikir ve isteklerini ön plana almalıdırlar. Seçilen modelin uygulanmasında bir esneklik ve hoşgörü bulunmalıdır. Formanın renk, model ve kumaşı belirtilmeli, öğrenciler kendi vücut yapılarına, zevk ve gereksinimlerine göre birtakım değişiklikler yapabilmelidirler. Bu sayede öğrenci kendini daha yakından tanıma gereksinimi duyacak ve vücuduna yakışacak tasarımları araştırarak, bazı beden kusurları mevcutsa onları giyside yapacağı küçük değişikliklerle gidermeye çalışacaktır [24].

Giyim konusu, dış görünümün yanı sıra konfor açısından da büyük önem taşımaktadır [31]. Formalarda dayanıklı kumaşlar ve termal konforu sağlayan doğal lifler kullanılmalıdır. Formalar bedene uygunluk, kullanışlılık, termal koruma sağlaması ve estetik görünüm vb. niteliklere sahip olmalıdır [32]. Önceleri askerlikteki sınıf, rütbe ve asalet gibi sınıf farklılıklarını belirleyen forma, toplumsal örgütlenme ve gelişme ile çeşitlenerek yaygınlaşmıştır [33].

Hargreaves-Mawdsley'a göre; okul formalarının kullanımıyla ilgili 19. yüzyıl başından itibaren daha fazla bilgiye sahip olmakla beraber, bu zamandan önce bilinenler oldukça azdır. Çağdaş devlet okullarında gördüğümüz okul formalarının kökleri Almanya, Fransa ve İngiltere'deki en erken üniversitelerdeki seküler ve dini etkileşimin kesişme noktasındadır [34]. İngiltere'de dini geleneğin hâkim olduğu vakıf okullarında ortaya çıkan okul forması Fransa'da da yaygınlaşmıştır. Kaynağını dini düzenden alan okul formaları zamanla Cumhuriyet okullarının sembolü hâline gelmiştir. Okul formaları 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başlarında Portekiz, İtalya, İspanya, Belçika gibi Avrupa ülkeleri ve Türkiye'de bulunan okul forma politikalarını etkilemiş ve böylece Türkiye'deki ilkokullarda Fransa'nın Cumhuriyet sembolü ve eşitlikçi, olan formalar yaygınlaşmıştır. Ancak bu formalar tarihte farklı düşüncelerin de sembolü olmuşlardır [34].

Okul formaları, kültürel ve toplumsal değişikliklere bağlı olarak zamanla değiştirilmiş olsa da eğitim sistemindeki en eski geleneklerden biridir. Eğitimin devlet tarafından verildiği ya da belli bir düzen içinde olan bilhassa milli değerlerin yeniden ortaya çıkmasının temel amaç olduğu eğitim sistemlerindeki okullarda forma kullanılmaktadır. Hong Kong, Japonya, Çin Halk Cumhuriyeti, Tayvan vb. devletlerde tarihsel zaman içinde öğrenciler yönetimin belirlediği formaları kullanırken diğer devletler okul forması kullanmamıştır. İngiltere, Birleşik Devletler ve Fransa vb. devletlerde ise öğrenciler forma kullansalar da bütün öğrencilerin tek tip forma kullanmasına ilişkin merkezi uygulamalar yapılmamıştır [34].

Önceleri mütevazılığın, itaatini ve iffetin ifadesi olan formalar sonraları genellikle Cumhuriyetçi okullarda eşitlikçiliğe vurgu yapmıştır. Fransa'nın aktivist devrimcilerinin ifadelerinde, Türkiye'de okul formalarıyla ilgili olan düzenlemelerde formaların öğrencileri eşitleyici işlevi ön plandadır. Yapılan çalışmalar daha çok okul formalarının eşitleyici işlevi olduğunu göstermektedir [35].

Türkiye Eğitim Sisteminin son yıllarında gündeme sık getirilen konuların en başında "okul ortamında öğrenci giysi" konusu olmuştur. Ülkemiz "giysi" düzenlemeleri açısından zenginlik göstermektedir. Memurlar, güvenlik güçleri ilk sıralarda olmak üzere hemen her meslek grubunun ve hatta öğrencilerin de yazılı yönetsel metin niteliğinde özel "giysi yönetmelik" düzenlemeleri vardır. Ne var ki Türkiye'de öğrenci giysi yönetmeliklerinin uygulanmasına ilişkin ilginin kaynağı öğretim düzeylerine göre farklılık göstermektedir [36]. Türkiye'de okul formaları, Cumhuriyet okulları tarihinin bir parçasıdır. Türkiye'de forma ilk defa 1981'de resmi gazetede yayımlanmış olan Milli Eğitim Bakanlığı'na ve farklı bakanlıklara bağlı olan okullardaki öğrencilerin ve görevlilerin kılık-kıyafetlerini belirleyen yönetmelik ile tam olarak tanımlanmış ve zorunlu hale getirilmiştir [34]. İlerleyen dönemlerde yönetmelik değişikliği yapılarak, lise formaları birtakım kurallara uyulması koşuluyla serbest bırakılmıştır [37].

2008 yılı eylül ayında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yeni öğrenci kıyafet düzenlemesinin uygulanacağı duyuruldu. Milli Eğitim Bakanlığı'nca, alternatif forma modelleri kamuoyuna sunulmuştur. Okulların, öğrenci formalarını sunulan forma modellerinden seçmeleri söz konusudur. Yönetmelikte okul disiplini içerisinde öğrencilerin rahat edebilecekleri kıyafetleri kullanmaları amacıyla duyurulmuştur [38]. 27 Kasım 2012 tarihinde MEB'e bağlı bulunan okul öğrencilerinin kılık-kıyafetlerine ilişkin yönetmeliğin yürürlüğe girmesine dair verilen Bakanlar Kurulu'nun kararı, Resmi Gazete'de yayımlanmıştır [39]. Dünyada var olan uygulamalara bakıldığı zaman, birtakım eğitimciler formanın öğrencilerin grup kimliği, disiplini ve okuldaki dayanışmaları açısından olumlu bir işlevinin olduğunu düşündükleri ve bu sebeple formayı savundukları görülmüştür. Dünyada güçlü eğitime sahip olan saygın okullarda genel olarak forma kullanılmaktadır [39].

Robers, Zhang ve Truman (2012)'ye göre; İngiltere gibi ülkelerde forma hala yaygın olarak kullanılmakta ve forma okullara bakanlık tarafından tavsiye edilmektedir. ABD'de devlet okullarının birçoğunda serbest giysi uygulanırken, Chicago (%80), New Orleans (%95), Cliveland (%85), Miami (%60), Boston (%65) gibi birtakım şehirlerde devlet okullarının büyük bir kısmında öğrenciler forma giymek zorundadırlar. Görüldüğü gibi, birtakım okullar forma uygulamasını tercih etmektedirler. Bunun temel nedeni, okullardaki disiplin problemlerinin önüne geçmektir. ABD'de 1999-2000 eğitim-öğretim yılında okul müdürlerinin %12'si okullarında forma tercih ederken, 2009-2010 eğitim-öğretim yılında bu tercihte bulunan okul müdürlerinin oranı %19'a çıkmıştır [39]. Artık Türkiye'de ise farklı forma uygulamaları yapılmaktadır. Bu çalışmada da hala klasik giyim tarzını kullanan okullar ile daha spor giyim tarzını kullanan okulların karşılaştırılması yapılmış ve öğrencilerin formalara ilişkin görüşleri elde edilerek ergenlerin okul formaları tercih ve beklentilerinin ne olduğuna değinilmiştir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu araştırmanın amacı; Ankara'daki lise öğrencilerinin okul türüne göre okul formalarına ilişkin memnuniyet durumlarının ve tercihlerinin, okul formalarında yaşadıkları problemlerinin tespiti ile ilgili görüşlerinin belirlenmesidir. Ayrıca araştırma bu konu ile ilgili kişilerin dikkatini çekme ve bu konuda araştırmalara yol göstermeyi amaçlamaktadır. Bu araştırma, nüfusun bir bölümünü kapsayan lise öğrencilerinin okul formalarında karşılaştıkları giysi problemlerini belirlemek, onların tercih ve beklentileri doğrultusunda üretici firmalara önerilerde bulunmak amacıyla planlanmış ve

yürütülmüştür. Bu çalışma Ankara'daki 6 lisenin öğrencileri ile sınırlıdır. Bu araştırma; lise öğrencilerinin beklentilerine uygun formları giyemediği ve memnuniyetsizlik yaşadığı, seçilen örneklem grubunun Ankara'daki bütün okulları temsil ettiği varsayımlarına dayanır. Araştırma: 'Lise öğrencilerinin okul formlarına ilişkin görüşleri nelerdir?' problem cümlesi ile;

- Lise öğrencilerinin okul formları ile ilgili tasarım özellikleri okul türüne göre farklılaşmakta mıdır?
- Lise öğrencilerinin okul formlarında kalıp formundan kaynaklanan problem düzeyleri okul türüne göre farklılaşmakta mıdır?
- Lise öğrencilerinin okul formlarında kumaş ve yardımcı malzemelerinden kaynaklanan problem düzeyleri okul türüne göre farklılaşmakta mıdır? alt problemlerini içermektedir.

Bu tür araştırmalar Türkiye'de yok denecek kadar azdır. Bu nedenle yapılan araştırma; lise öğrencilerinin okul formları ile ilgili beklentilerini karşılayacak nitelikte tasarımların oluşturulabilmesi için bir ön çalışma niteliği taşımaktadır. Gelişen teknoloji ile kumaşların daha fazla özellikler kazanması, okul formlarında ihtiyaca göre değişiklik yapılabilmesi olanağını sağlamaktadır. Bu nedenle okul türüne göre lise öğrencilerinin forma seçiminde karşılaştıkları problemler ve formlarda aradıkları özellikleri belirleyerek elde edilen sonuçlar yönünden yeniden yapılandırabilmek açısından bu çalışma önem taşımaktadır. Ayrıca çalışmanın sonuç ve önerileri, giysi tasarımcılarının yeni oluşturacakları formlarda dikkate alması gereken noktalara işaret edeceğinden önemlidir. Forma kullanımında öğrencilerin kendilerini rahat ve mutlu hissedip ifade edebilmeleri önemlidir. Forma giyen öğrencilerin rahat hareket etmesini sağlayan beklenti ve tercihlerine göre üretim ve tasarım yapmak, formaya yüksek konfor performansı kazandırılması açısından gereklidir. Forma konforunun değerlendirilmesi, kullanım esnasında rahatsızlık hissi vermeyecek şekilde üretilmesi ve beklentilere uygun bir şekilde yapılacak tasarımlara öncelik verilmesi, kullanıcıların da okul formlarına karşı olumlu duygular taşımaları açısından önem taşımaktadır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM (MATERIAL AND METHOD)

3.1. Araştırma Modeli (Research Model)

Bu araştırma, genel tarama modeline dayalı betimsel bir araştırmadır. Araştırmada; verilerin elde edileceği örneklem grubunun tespiti için öncelikle Ankara'daki liselerin okul formları incelenmiştir. Okul formları araştırma konusu olarak incelenmiş klasik ve spor giyim tarzını yönetmelik kapsamınca benimseyen okulların formları iki farklı grupta değerlendirilmiştir.

3.2. Evren Örneklem (Sample Universe)

Araştırmanın evrenini, Ankara'nın lise kısımlarında okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu amaçla araştırma örneklemini oluşturacak bireyler Ankara'daki liselerden basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Kaç birey seçileceğini belirlemek için örneklem büyüklüğü formülünden yararlanılmıştır [40]. Ankara'daki lise öğrenci sayısı resmi olarak 318 677 kişidir (2011-2012 Milli Eğitim İstatistikleri: 104). Liselerden kaç öğrenci seçileceğini belirlemek için örneklem büyüklüğü formülü kullanılmıştır.

$$n = \frac{Nz^2 pq}{(N-1)d^2 + z^2 pq} \quad (1)$$

Çalışmada %95 güvenirlilik düzeyi dikkate alınmıştır. Bu durumda $z=2$ olarak alınır. Çalışmada cinsiyete göre karşılaştırmalar önemli olduğundan cinsiyet özelliği dikkate alınarak $p=0,5$ olarak alınmıştır. Bunun anlamı erkek ve kızların eşit oranda olduğu varsayımdır. Bu oran tahmininde 0.05'lik bir sapma hoş görüldüğünden $d=0.05$ olarak alınır [41]. Bu durumda örneklem büyüklüğü

$$n = \frac{318677(2^2)(0.5)(0.5)}{(318677-1)(0.05)^2 + (2^2)(0.5)(0.5)} = 400 \quad (2)$$

olarak elde edilir. Buna bağlı olarak çalışmada lise öğrencilerinden en az 400 tanesi seçilmelidir. Cevap vermeme ve soruları boş bırakma gibi bir durum pek oluşmamıştır. Araştırmanın örneklem grubunu, Ankara'da eğitim veren ve kullandıkları formalar, spor ve klasik giyim tarzı olarak gruplandırılan 6 farklı lisenin öğrencilerinden basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen 420 kişi oluşturmaktadır. Okulların belirlenmesi aşamasında Ankarada'ki 3 ilçe olan Çankaya, Yenimahalle ve Mamak seçilmiştir. Her bölgede spor ve klasik giyim tarzını tercih eden okullar tespit edilerek çalışma gerçekleştirilmiştir. Spor giyim tarzını yönetmelik kapsamınca tercih eden okullarda kız öğrenciler; tişört, etek, pantolon, swit, hırka, gömlek, pantolon etek, kazak giyerken erkek öğrenciler ise; gömlek, tişört, pantolon, kravat, kazak, hırka, uzun kollu bluz giymektedirler.

Klasik giyim tarzını yönetmelik kapsamınca tercih eden okullarda kız öğrenciler; tişört, gömlek, etek, pantolon, süveter, hırka giyerken erkek öğrenciler ise; tişört, gömlek, pantolon, kravat, süveter, hırka, ceket giymektedirler. Ankara'daki liseler arasından Atatürk Anadolu Lisesi spor forma, 50. Yıl Lisesi ise klasik forma kullanan okullar olarak araştırmaya dahil edilmiştir. Batıkent Anadolu Lisesi spor forma kullanırken Halide Edip Lisesi ise klasik forma kullanan okul olarak belirlenmiştir. Başkent Anadolu Lisesi spor forma kullanan okul olarak tespit edilirken Hurin Yavuzalp Lisesi ise klasik forma kullanan okul olarak araştırma yer almıştır. Araştırmada örneklem grubu seçilen okulların 10. ve 11. sınıf öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Bu doğrultuda 420 kişi (210'u kız, 210'u erkek) araştırmaya alınmıştır. Bu sayının ise 210'u 10. sınıf, 210'u 11. sınıflardan eşitlenerek örneklem oluşturulmuştur.

3.3. Verilerin Toplanması (Collection of Data)

Anket formunun son hali uzman görüşleri alınarak ve farklı çalışmaların anket soruları incelenerek oluşturulmuştur. Anket soruları likert ve seçenekli sorulardan oluşmaktadır. Örnekleme spor forma kullanan öğrenciler için ayrı ve klasik forma kullanan okul öğrencileri için ise farklı olmak üzere iki ayrı anket uygulanmıştır. Veri toplama aracı; uzman görüşleri alınarak kapsam geçerliliği sağlanmış ve bu yönde anket soruları ile ilgili gerekli değişiklikler yapılmıştır. Pilot çalışma, klasik ve spor giyim tarzını benimseyen 60 öğrenciye uygulanmıştır. Pilot çalışma sonrası ankette yer alan Likert ölçeğine sahip soruların güvenirlilik katsayıları hesaplanmıştır. Bu bağlamda Cronbach alfa değeri okul formalarının kumaş özelliklerine sahip ölçek için .76, okul formalarının kullanım özelliklerine ilişkin ölçek için .75 olarak elde edilmiştir. Anket formu Milli Eğitim Bakanlığında gerekli izinler alındıktan sonra, Ankara ilinden basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen okullardaki öğrencilere gönüllülük esasına dayanarak ders süresi içerisinde ortalama 20 dakikada uygulanmıştır. Uygulama öncesinde Ankara'daki 3 adet ilçe Çankaya, Yenimahalle ve Mamak olarak belirlenmiştir. Bu ilçelerden seçilen liselerden ikişer adedi, spor giyim ve klasik giyim tarzını

yönetmelik kapsamınca tercih eden okullar olarak seçilmiştir. Tespit edilen 6 okulun rastgele seçilen 10. ve 11. sınıflarına hazırlanan anket uygulanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi (The Data of Analysis)

Çalışmada demografik değişkenlere göre karşılaştırmalarda hangi testin kullanılacağına karar vermek için verilerin normal dağılmış evrenden gelip gelmediği, yani normallik varsayımının sağlanıp sağlanmadığı, Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiştir. Normallik varsayımı sağlandığı için çalışmada parametrik testler kullanılmıştır. Kategorik değişkenler arasındaki ilişkilerin araştırılmasında ki-kare testleri kullanılmıştır. Ortalamaların karşılaştırılmasına ilişkin testlerde ise t testi ve ANOVA kullanılmıştır. t testi iki grup olduğunda bu grupların ortalamaları arasında fark olup olmadığını araştırır. Gruplar arasındaki ortalama farkının farka ilişkin standart hataya bölünmesi ile hesaplanır. ANOVA testi ise ikiden fazla grup olduğu durumda gruplar arasında fark olup olmadığını inceler. Veriler uygulanan anket doğrultusunda değerlendirilip yorumlandıktan sonra, çalışma için yapılan analizler sonucu ulaşılan bulgular 0.01 ve 0.05 anlamlılık düzeyi göz önünde bulundurularak yorumlanmıştır. Çalışma sonucu elde edilen verilerin analizlerinin yapılması ve yorumlanması için SPSS 21.0 paket programı kullanılmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular; bu bölümde verilmektedir. Birinci alt başlıktaki bulgular; öğrencilere ilişkin kişisel bilgileri içerirken, diğer alt başlıklar ise araştırma konusuna ilişkin bulguları içermektedir. Okullarda formaların genel olarak aynı özelliklere sahip olduğu görülmüş, bununla birlikte giysi parçaları üzerinde model ya da kumaş açısından bir takım değişikliklerin söz konusu olduğu tespit edilmiştir. Spor ve klasik giyim tarzını yönetmelik kapsamınca tercih eden okullarda formalar;

- 50. Yıl Lisesi klasik forma türü (Çankaya): Kız öğrenciler; beyaz tişört ve gömlek, pilili lacivert etek, lacivert pantolon lacivert süveter ve hırka. Erkek öğrenciler; beyaz tişört ve gömlek, lacivert pantolon, lacivert kravat, lacivert süveter, hırka, lacivert ceket.
- Atatürk Anadolu Lisesi spor forma türü (Çankaya): Kız öğrenciler, lacost bordo tişört, gri etek, kanvas gri pantolon, siyah swit. Erkek öğrenciler; lacost bordo tişört, kanvas gri pantolon, siyah polar, kravat.
- Halide Edip Lisesi klasik forma türü (Yenimahalle): Kız öğrenciler, beyaz klasik gömlek, tişört, gri pilili etek, gri yüksek bel pantolon, kenarı beyaz çizgili lacivert hırka, lacivert süveter. Erkek öğrenciler; beyaz klasik gömlek, tişört, gri pantolon, lacivert kravat, lacivert ceket, lacivert süveter.
- Batıkent Anadolu Lisesi spor forma türü (Yenimahalle): Kız öğrenciler; beyaz ya da krem gömlek, lacost tişört, camel kanvas şort etek, camel kanvas pantolon, gri kazak, hırka, süveter. Erkek öğrenciler; beyaz ya da krem gömlek, lacost tişört, camel kanvas pantolon, kırmızı beyaz çizgili kravat, kahverengi kazak.
- Hurin Yavuzalp Lisesi klasik forma türü (Mamak): Kız öğrenciler; beyaz gömlek; lacivert pilili etek, gri, siyah pantolon, lacivert süveter, hırka. Erkek öğrenciler; beyaz gömlek, gri ya da siyah pantolon, lacivert ya da siyah kravat, lacivert süveter, ceket.
- Başkent Anadolu Lisesi spor forma türü (Mamak): Kız öğrenciler; camel ya da mavi polo tişört, kanvas füme şort etek, kanvas füme

pantolon, camel ya da mavi uzun kollu bluz, bej ya da gri hırka. Erkek öğrenciler; mavi lacost tişört, fume kanvas pantolon, mavi uzun kollu bluz, bej ya da gri hırka olarak tespit edilmiştir.

4.1. Örneklem Grubunun Demografik Özellikleri

(Demographic Speciality Findings Related to Sample Group)

Örneklem grubunu oluşturan öğrenci grubunda erkeklerin ve kızların cinsiyet dağılımı %50 oranında eşit olarak sağlanmıştır. Katılımcıların %19.7'sini 51-55 kg ve %19.1 oranı ile 56-60 kg ağırlığında olan öğrenciler oluşturmaktadır. %21.2'sini ise 166-170 cm boy uzunluğunda olan öğrenciler oluşturmaktadır.

4.2. Formaların Tasarım Özelliklerine Ait Öğrenci Görüşlerinin Okul Türüne Göre Karşılaştırılması (The Designes Speciality of Uniforms Belonging to the Student Opinion According to Comparing School by Type)

Bu bölümde öğrencilerin forma ile ilgili biçimsel beklenti ve tercih durumları okul türüne göre karşılaştırılmış ve sadece istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunan tablolara yer verilmiştir.

Tablo 1. Okul türüne göre öğrencilerin pantolon rengi istekleri ki-kare testi

(Table 1. According to the type of school students requests the color of pants chi-square test)

Renk		Okul Türü			Ki-kare	P
		Spor	Klasik	Toplam		
Siyah	Sayı	125	94	219	56.88**	.00
	%	59.5	44.8	52.1		
Gri	Sayı	21	39	60		
	%	10.0	18.6	14.3		
Lacivert	Sayı	37	12	49		
	%	17.6	5.7	11.7		
Kahverengi	Sayı	4	12	16		
	%	1.9	5.7	3.8		
Bej	Sayı	11	50	61		
	%	5.2	23.8	14.5		
Diğer	Sayı	12	3	15		
	%	5.7	1.4	3.6		
Toplam	Sayı	210	210	420		
	%	100.0	100.0	100.0		

** p<.01

Tablo 1 incelendiğinde, okul pantolonunda olması istenen renkler ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($\chi^2_5=56.88$; p<.01). Bu durumda okul pantolonunda tercih edilen renklerin okul türüne göre farklılık gösterdiği söylenebilir. Oranlar incelendiğinde en fazla tercih edilen rengin siyah olduğu görülmüştür. Siyah renk spor giyim tarzını benimseyen okullar için %59.5, klasik giyim tarzını benimseyen okul türü için %44.8 oranında tercih edilmiştir. Siyah rengi seven insanlar genellikle özgüveni yüksek, azimli ve kararlı kimselerdir. Kendi kararlarını kendileri vermek isterler [42]. Ercanın (2009)'da giysi seçimiyle ilgili yaptığı çalışmasında benlik saygısı yüksek olan bireylerin siyah rengi tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin yaşı itibariyle benlik saygısının yüksek olması, bu rengin tercih edilmesinin nedeni olarak düşünülebilir [6]. Diğer renkler incelendiğinde lacivert rengin spor giyim tarzını benimseyen okullarda tercih edilme oranının (%17.6), klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde tercih edilme oranına

(%5.7) göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Gri, kahverengi ve bej renklerin ise klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde daha fazla tercih edildiği dikkati çekmektedir.

Tablo 2. Okul türüne göre öğrencilerin etek rengi istekleri ki-kare testi

(Table 2. According to the type of school students requests the color of skirt chi-square test)

Renk	Okul Türü			Ki-kare	P	
	Sayı	Spor	Klasik			Toplam
Kırmızı	Sayı	4	11	15	28.98**	.00
	%	3.8	10.5	7.2		
Gri	Sayı	10	18	28		
	%	9.6	17.1	13.4		
Lacivert	Sayı	44	24	68		
	%	42.3	22.9	32.5		
Siyah	Sayı	40	26	66		
	%	38.5	24.8	31.6		
Sarı	Sayı	-	4	4		
	%	-	3.8	1.9		
Yeşil	Sayı	1	11	12		
	%	1.0	10.5	5.7		
Diğer	Sayı	5	11	16		
	%	4.8	10.5	7.7		
Toplam	Sayı	104	105	209		
	%	100.0	100.0	100.0		

** p<.01

Tablo 2 incelendiğinde, okul eteğinde olması istenen renkler ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($\chi^2=28.98$; p<.01). Bu durumda okul eteğinde tercih edilen renklerin okul türüne göre farklılık gösterdiği söylenebilir. Çalışmada bu soru sadece kız öğrenciler üzerinden değerlendirilmiş ve çalışmaya katılan 210 kız öğrenciden etek tercihi ile bu soruyu cevaplayan 209'unun cevapları değerlendirmeye alınmıştır. Oranlar incelendiğinde spor giyim tarzını benimseyen okul türünde en fazla tercih edilen etek renginin %42.3 ile lacivert olduğu görülmüştür. Klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde lacivert renk tercihi ise %22.9'dur. 18-19 yaşlarındaki ergenler günümüzde modaya uygun, giyimin bütününe uyum sağlayacak renk ve desenleri seçmelidir [10]. Spor giyim tarzını benimseyen okul türünde ikinci sırada yer alan renk tercihi %38.5 ile siyah renk iken bu rengin klasik giyim tarzını benimseyen okul türündeki tercih oranı %24.8'dir. Doğru giyim olarak ifade edilen giysi tercihi öncelikle, bulunulan ortama uygun, doğru giyinmiş olmayı gerektirir. Bireyler öncelikle ortama uygun giysi ve renk tercihinde bulunmalıdırlar [9]. Dinçer (2005)'te yaptığı çalışmasında; lise öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun formalarının renklerini beğenmediklerini ve renklerini uyumlu bulmadıklarını tespit etmiştir [24].

Tablo 3. Okul türüne göre öğrencilerin tişört/gömlek rengi istekleri
ki-kare testi

(Table 3. According to the type of school students requests the color
of t-shirt/shirt chi-square test)

Renk		Okul Türü			Ki-kare	p
		Spor	Klasik	Toplam		
Beyaz	Sayı	73	78	151	51.69**	.00
	%	34.8	37.1	36.0		
Krem	Sayı	19	14	33		
	%	9.0	6.7	7.9		
Mavi	Sayı	29	68	97		
	%	13.8	32.4	23.1		
Siyah	Sayı	35	25	60		
	%	16.7	11.9	14.3		
Gri	Sayı	6	12	18		
	%	2.9	5.7	4.3		
Bej	Sayı	3	7	10		
	%	1.4	3.3	2.4		
Diğer	Sayı	45	6	51		
	%	21.4	2.9	12.1		
Toplam	Sayı	210	210	420		
	%	100.0	100.0	100.0		

** p<.01

Tablo 3 incelendiğinde, okul tişörtünde/gömleğinde olması istenen renkler ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($\chi^2=51.69$; p<.01). Bu durumda okul tişörtünde/gömleğinde tercih edilen renklerin okul türüne göre farklılık gösterdiği söylenebilir. Oranlar incelendiğinde en fazla tercih edilen rengin beyaz olduğu görülmüştür. Beyaz renk spor giyim tarzını benimseyen okul türü için %34.8, klasik giyim tarzını benimseyen okul türü için %37.1 oranında tercih edilmiştir. Beyaz renk, doğruluğu, saflığı ve sadeliğiyle daima dürüstlüğü simgesi olmuştur. Bütün renklerin bütünleştiricisi ve destekleyicisidir [43]. Klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde mavi renk tercihi %32.4 ile ikinci sırada iken, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde mavi renk tercihi %13.8 ile dördüncü sıradadır. Mavi renk duygusal hayatı ve derin duyguları belirtmektedir. Ayrıca yaratıcılığın gelişmesi, doğru düşünme ve olumlu karar verme gibi özellikleri mavi renk etkilemektedir [43].

Çocukluk döneminde canlı ve açık renkli giysilerin kullanılması psikolojik olarak olumlu etkiye sahiptir [17]. Sarıkaya ve Sütütemiz'in (2004)'te müşterilerin yaşam tarzları ve satın alma davranışları üzerine renklerin etkisine yönelik yapılan çalışmalarında; mavi rengin cinsiyet ayrımı olmadan en çok tercih edilen renk olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde siyah renk %11.9 oranında tercih edilirken, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde %16.7 oranında tercih edilmektedir. Öğrencilerin %12.1 oranı ile tercih ettikleri diğer renklerin turkuaz, sarı, yeşil ve mor olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde, okul pantolonunda olması istenen fermuar dikim tekniği ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($\chi^2=12.02$; p<.05). Buna göre okul pantolonunda tercih edilen fermuar dikim tekniğinin okul türüne göre farklılık gösterdiği söylenebilir. Oranlar incelendiğinde en fazla tercih edilen fermuar dikim tekniğinin gizli fermuar dikim tekniği olduğu görülmüştür. Gizli fermuar dikim tekniği spor giyim tarzını benimseyen okul türü için %41, klasik giyim tarzını benimseyen okul

türü için %56.2 oranında tercih edilmiştir. Diğer dikim teknikleri incelendiğinde patletli dikim tekniğinin de yaygın olarak tercih edildiği spor giyim tarzını benimseyen okul türünde %33.8, klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde ise %23.8 oranında patletli fermuar dikim tekniğinin istendiği görülmüştür. Ağaç ve Harmankaya'nın (2009)'da ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin giysi tercihleri ve giysi satın alma davranışlarına etki eden faktörlere yönelik yapılan çalışmalarında, ilkokul grubundaki çocukların düğme iliklemede problem yaşadıkları için fermuarlı giysileri tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır [44].

Tablo 4. Okul türüne göre öğrencilerin pantolon fermuar dikim tekniği istekleri ki-kare testi

(Table 4. According to the type of school students requests the sewing of zipper chi-square test)

Dikim Tekniği		Okul Türü			Ki-kare	P
		Spor	Klasik	Toplam		
Tek Taraflı Termuar	Sayı	39	25	64	12.02*	.01
	%	18.6	11.9	15.2		
Çift Taraflı Fermuar	Sayı	14	17	31		
	%	6.7	8.1	7.4		
Patletli Fermuar	Sayı	71	50	121		
	%	33.8	23.8	28.8		
Gizli Fermuar	Sayı	86	118	204		
	%	41.0	56.2	48.6		
Toplam	Sayı	210	210	420		
	%	100.0	100.0	100.0		

* p<.05

Tablo 5. Okul türüne göre öğrencilerin pantolon model detay değişikliği istekleri ki-kare testi

(Table 5. According to the type of school students requests the change of detail in pant model chi-square test)

Seçenek	Cevap	Okul Türü			Ki-kare	P	
		Spor	Klasik	Toplam			
Okul Pantolonunun Fermuar Yerinin Değiştirilmesini İstiyorum	Evet	Sayı	50	91	141	20.34**	.00
		%	23.8	43.3	33.6		
	Kısmen	Sayı	34	35	69		
		%	16.2	16.7	16.4		
	Hayır	Sayı	126	84	210		
		%	60.0	40.0	50.0		
Okul Pantolonunun Ön ve Arkasındaki Ütü Dikişinin Olmasını İstemiyorum	Evet	Sayı	111	129	240	7.67*	.02
		%	52.9	61.4	57.1		
	Kısmen	Sayı	61	37	98		
		%	29.0	17.6	23.3		
	Hayır	Sayı	38	44	82		
		%	18.1	21.0	19.5		
Toplam	Sayı	210	210	420			
	%	100.0	100.0	100.0			

* p<.05; ** p<.01

Tablo 5 incelendiğinde, okul pantolonunun fermuar yerinin değiştirilmesini isteme durumu ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2=20.34$; p<.01). Klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde okul pantolonunun fermuar yerinin değiştirilmesini isteyen öğrenci oranı %43.3 iken spor giyim tarzını benimseyen okul türünde bu oran %23.8'dir. Fermuarların, giysilerde ya da farklı ürünlerde kolay kullanım özelliği gösterme ve tam kapama

sağlama amacı vardır [45]. Giyilen ortama göre giysinin kumaş, biçim ve renk tercihi değişiklik gösterir [46]. Benzer şekilde, okul pantolonunun ön ve arkasındaki ütü dikişinin olmasını istememe durumu ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2=7.67$; $p<.05$). Okul pantolonunun ön ve arkasındaki ütü dikişinin olmamasını isteyen öğrencilerin oranı klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde %61.4 iken spor giyim tarzını benimseyen okul türünde %52.9'dur. Okul giysilerinden etek ve pantolon alpaka kumaştan hazırlanır. Alpaka kumaş; tiftik yününe benzeyen alpaka adlı deve cinsinden kırkım yapılarak elde edilen liflerden oluşan bir kumaş türüdür [37].

Tablo 6. Okul türüne göre öğrencilerin etek model detay değişikliği istekleri ki-kare testi

(Table 6. According to the type of school students requests the change of detail in skirt model chi-square test)

Seçenek	Cevap	Okul Türü			Ki-kare	p	
		Spor	Klasik	Toplam			
Okul Eteğinin Yüksek Bel Formunun Değiştirilmesini İstiyorum	Evet	Sayı	66	64	130	8.57*	.02
		%	62.9	61.0	61.9		
	Kısmen	Sayı	7	20	27		
		%	6.7	19.0	12.9		
	Hayır	Sayı	32	21	53		
		%	30.5	20.0	25.2		
Okul Eteğinin Tümünün Pilili Olmasını İstiyorum	Evet	Sayı	62	36	98	12.94**	.00
		%	59.0	34.3	46.7		
	Kısmen	Sayı	14	23	37		
		%	13.3	21.9	17.6		
	Hayır	Sayı	29	46	75		
		%	27.6	43.8	35.7		
Okul Eteğinin Pantolon Etek Olmasını İstiyorum	Evet	Sayı	33	52	85	7.15*	.03
		%	31.4	49.5	40.5		
	Kısmen	Sayı	17	13	30		
		%	16.2	12.4	14.3		
	Hayır	Sayı	55	40	95		
		%	52.4	38.1	45.2		
Toplam	Sayı	105	105	210			
	%	100.0	100.0	100.0			

* $p<.05$; ** $p<.01$

Tablo 6 incelendiğinde, okul eteğinin yüksek bel formunun değiştirilmesini isteme durumu ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2=8.57$; $p<.05$). Okul eteğinin yüksek bel formunun değiştirilmesini isteyen kız öğrenci oranı klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde %61 iken spor giyim tarzını benimseyen okul türünde %62.9'dur. Ercan (2009)'da giysi seçimiyle ilgili yaptığı araştırmada deneklerin %78,5'inin alt beden giysilerinin doğal bel hizasının altında olmasını tercih etmiştir [6]. Okul eteğinin tümünün pilili olmasını isteme durumu ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2=12.94$; $p<.01$). Okul eteğinin tümünün pilili olmasını isteyen kızların oranı klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde %34.3 iken spor giyim tarzını benimseyen okul türünde bu oran %59'dur. Okul eteğinin pantolon etek olmasını isteme durumu ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2=7.15$; $p<.05$). Okul eteğinin pantolon etek olmasını isteyen kızların oranı klasik

giyim tarzını benimseyen okul türünde %49.5 iken spor giyim tarzını benimseyen okul türünde bu oran %31.4'tür.

Tablo 7. Okul türüne göre öğrencilerin forma üst beden giysi istekleri
ki-kare testi
(Table 7. According to the type of school students requests overdress
chi-square test)

Üst Beden Giysi		Okul Türü			Ki-kare	p
		Spor	Klasik	Toplam		
Pamuklu Kumaştan Klasik Gömlek	Sayı	42	12	54	21.51**	.00
	%	20.0	5.7	12.9		
Ribana Kumaştan Polo Yakalı Tişört	Sayı	89	114	203		
	%	42.4	54.3	48.3		
Penye Sıfır Yakalı Tişört	Sayı	23	25	48		
	%	11.0	11.9	11.4		
Swit Short	Sayı	18	22	40		
	%	8.6	10.5	9.5		
Kapüşonlu Swit Short	Sayı	37	37	74		
	%	17.6	17.6	17.6		
Diğer	Sayı	1	-	1		
	%	0.5	-	0.2		
Toplam	Sayı	210	210	420		
	%	100.0	100.0	100.0		

** p<.01

Tablo 7 incelendiğinde, okul formasında istenen üst beden giysi ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir ($\chi^2=21.51$; $p<.01$). Oranlar incelendiğinde genel olarak öğrenciler tarafından en fazla istenen üst beden giysinin ribana kumaştan polo yakalı tişört olduğu görülmüştür (%48.3). Klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde öğrencilerin %54.3'ü, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde ise %42.4'ü ribana kumaştan polo yakalı tişört istediklerini belirtmişlerdir. Ercan (2009)'da giysi seçimi ile ilgili yaptığı çalışmasında; öğrencilerin ev dışında giydikleri giysilerde tercihlerinin pantolon, tişört/sweat olduğunu tespit etmiştir. Bu durumun öğrencilerin günlük giyim tercihlerinde giysilerin bakım ve kolaylığının dikkate alındığı şeklinde yorumlanmıştır [6]. Pamuklu kumaştan klasik gömlek isteği spor giyim tarzını benimseyen okul türünde %20 oranında istenen bir üst beden giysisi iken klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde bu giysi %5.7 oranında istenmiştir. Kapüşonlu swit short ise hem klasik hem de spor giyim tarzını benimseyen okul türünde %17.6 oranında tercih edilmiştir.

4.3. Formaların Kalıp Formundan Kaynaklanan Problemlere Ait Öğrenci Görüşlerinin Okul Türüne Göre Karşılaştırılması (The Comparing of Kind of the School Belonging to Student Opinions Resulting in Problems From Uniform Pattern Form)

Bu bölümde öğrencilerin formanın kalıp formu ile ilgili yaşadıkları problemler ve memnuniyet durumları okul türüne göre karşılaştırılmış ve sadece istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunan tablolara yer verilmiştir.

Tablo 8. Okul türüne göre öğrencilerin tişört/gömlek yakasında yaşadığı problemleri ki-kare testi
(Table 8. According to the type of school students face the problems in the t-shirt/shirt collar chi-square test)

Seçenek	Cevap	Okul Türü			Ki-kare	P	
		Sayı	Spor	Klasik			Toplam
Yaka Çevresi Boynuma Göre Çok Geniş	Evet	Sayı	45	83	128	16.53**	.00
		%	21.4	39.5	30.5		
	Kısmen	Sayı	47	40	87		
		%	22.4	19.0	20.7		
	Hayır	Sayı	118	87	205		
		%	56.2	41.4	48.8		
Yaka Çevresi Boynuma Göre Çok Dar	Evet	Sayı	9	23	32	6.63*	.04
		%	4.3	11.0	7.6		
	Kısmen	Sayı	39	36	75		
		%	18.6	17.1	17.9		
	Hayır	Sayı	162	151	313		
		%	77.1	71.9	74.5		
Yaka Ayağı Boynuma Göre Yüksek	Evet	Sayı	36	72	108	19.80**	.00
		%	17.1	34.3	25.7		
	Kısmen	Sayı	59	33	92		
		%	28.1	15.7	21.9		
	Hayır	Sayı	115	105	220		
		%	54.8	50.0	52.4		
Toplam	Sayı	210	210	420			
	%	100.0	100.0	100.0			

* p<.05; ** p<.01

Tablo 8 incelendiğinde, yaka çevresinin boyuna göre geniş olması durumu ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($\chi^2=16.53$; p<.01). Oranlar incelendiğinde klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde yaka çevresinin boyuna geniş olması problemi %39.5 oranında görülürken, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde bu oran %21.4'tür. Diğer yandan yaka çevresinin boyuna göre dar olması durumu ile okul türü arasındaki ilişki de istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=6.63$; p<.05). Oranlar incelendiğinde yaka çevresinin boyuna dar olma durumunun her iki okul türü için de yüksek oranda görülmediği, klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde %11, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde %4.3 oranında rastlandığı söylenebilir. Yaka ayağı yüksekliği ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($\chi^2=19.80$; p<.01). Bu durumda probleme ait oranlar okul türüne göre farklılık görülmektedir. Klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde yaka ayağı yüksekliği problemi %34.3 oranında görülürken, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde %17.1 oranındadır. Tablo 9 incelendiğinde, okul formasının omuz genişliğine göre düşük olması durumu ile okul türü arasındaki ilişki istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=7.57$; p<.05). Oranlar incelendiğinde, klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde omuz genişliğinin düşük olma problemi %31, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde ise %19.5 oranında görülmüştür. Omuz dikişinin omuzda katlanarak öne düşme problemine ilişkin oranlarda okul türüne göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık göstermektedir ($\chi^2=11.67$; p<.01). Klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde bu problem %31 oranında, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde ise %21.9 oranında görülmüştür.

Tablo 9. Okul türüne göre öğrencilerin tişört/gömlek omuz dikişinde yaşadığı problemleri ki-kare testi
(Table 9. According to the type of school students face the problems in the t-shirt/shirt the sewing of shoulder chi-square test)

Seçenek	Cevap	Okul Türü			Ki-kare	P	
		Spor	Klasik	Toplam			
Omuz Genişliğime Göre Düşük	Evet	Sayı	41	65	106	7.57*	.02
		%	19.5	31.0	25.2		
	Kısmen	Sayı	49	38	87		
		%	23.3	18.1	20.7		
	Hayır	Sayı	120	107	227		
		%	57.1	51.0	54.0		
Omuz Dikişi Omuzda Katlanarak Öne Düşüyor	Evet	Sayı	46	65	111	11.67**	.00
		%	21.9	31.0	26.4		
	Kısmen	Sayı	41	57	98		
		%	19.5	27.1	23.3		
	Hayır	Sayı	123	88	211		
		%	58.6	41.9	50.2		
Toplam	Sayı	210	210	420			
	%	100.0	100.0	100.0			

* p<.05; ** p<.01

Tablo 10. Okul Türüne göre öğrencilerin tişört/gömlek kolunda yaşadığı problemleri ki-kare testi
(Table 10. According to the type of school students face the problems in the t-shirt/shirt in the arm part chi-square test)

Seçenek	Cevap	Okul Türü			Ki-kare	P	
		Spor	Klasik	Toplam			
Kol Boyu Kısa	Evet	Sayı	70	42	112	11.78**	.00
		%	33.3	20.0	26.7		
	Kısmen	Sayı	20	35	55		
		%	9.5	16.7	13.1		
	Hayır	Sayı	120	133	253		
		%	57.1	63.3	60.2		
Kol Boyu Uzun	Evet	Sayı	36	78	114	21.58**	.00
		%	17.1	37.1	27.1		
	Kısmen	Sayı	36	31	67		
		%	17.1	14.8	16.0		
	Hayır	Sayı	138	101	239		
		%	65.7	48.1	56.9		
Kol Ucu Bileğime Göre Dar	Evet	Sayı	24	42	66	6.13*	.04
		%	11.4	20.0	15.7		
	Kısmen	Sayı	26	27	53		
		%	12.4	12.9	12.6		
	Hayır	Sayı	160	141	301		
		%	76.2	67.1	71.7		
Kol ucu bileğime göre bol	Evet	Sayı	54	76	130	8.70*	.01
		%	25.7	36.2	31.0		
	Kısmen	Sayı	28	36	64		
		%	13.3	17.1	15.2		
	Hayır	Sayı	128	98	226		
		%	61.0	46.7	53.8		
Toplam	Sayı	210	210	420			
	%	100.0	100.0	100.0			

* p<.05, ** p<.01

Tablo 10 incelendiğinde, okul formasının kol boyunun kısa olması durumu ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($\chi^2=11.78$; $p<.019$). Oranlar incelendiğinde klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde kol boyunun kısa olma durumu %20, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde ise %33.3 oranında görülmüştür. Okul formasının kol boyunun uzun olma durumu ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($\chi^2=21.58$; $p<.01$). Oranlar incelendiğinde klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde kol boyunun uzun olma durumu %37.1, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde ise %17.1 oranında görülmüştür. Kol ucunun bileğe göre dar olma problemi ile okul türü arasındaki ilişki istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=6.13$; $p<.05$). Bu problem klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde %20, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde ise %11.4 oranında yaşanmaktadır. Oranlar incelendiğinde en az karşılaşılan problem kol ucunun bileğe göre dar olmasıdır. Benzer şekilde, kol ucunun bileğe göre bol olma problemi ile okul türü arasındaki ilişki de istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($\chi^2=8.70$; $p<.05$). Bu problem klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde %36.2, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde ise %25.7 oranında görülmüştür.

Tablo 11. Okul türüne göre öğrencilerin forma kalçasında yaşadığı problemleri ki-kare testi
(Table 11. According to the type of school students face the problems uniform in the hip chi-square test)

Seçenek	Cevap	Okul Türü			Ki-kare	P	
		Spor	Klasik	Toplam			
Kalça Çevresi Dar	Evet	Sayı	41	67	108	8.75*	.01
		%	19.5	31.9	25.7		
	Kısmen	Sayı	39	37	76		
		%	18.6	17.6	18.1		
	Hayır	Sayı	130	106	236		
		%	61.9	50.5	56.2		
Fermuar Boyu Yeterli Değil	Evet	Sayı	30	63	93	15.85**	.00
		%	14.3	30.0	22.1		
	Kısmen	Sayı	40	39	79		
		%	19.0	18.6	18.8		
	Hayır	Sayı	140	108	248		
		%	66.7	51.4	59.0		
Toplam	Sayı	210	210	420			
	%	100.0	100.0	100.0			

* $p<.05$; ** $p<.01$

Tablo 11 incelendiğinde, okul formasının kalça çevresinin dar olması problemi ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($\chi^2=8.75$; $p<.059$). Oranlar incelendiğinde bu problemin klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde görülme oranı %31.9 iken spor giyim tarzını benimseyen okul türünde %19.5'dir. Fermuar boyunun yeterli olmaması durumu ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir ($\chi^2=15.85$; $p<.01$). Klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde fermuar boyunun yeterli olmama durumu %30 oranında görülürken, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde bu oran %14.3'tür.

Tablo 12. Okul türüne göre öğrencilerin forma ağ oyuntusunda yaşadığı problemleri ki-kare testi
(Table 12. According to the type of school students face the problems uniform in the grid box chi-square test)

Seçenek	Cevap	Okul Türü			Ki-kare	p	
		Spor	Klasik	Toplam			
Ağ Oyuntusu Çok Geniş	Evet	Sayı	31	76	107	26.88**	.00
		%	15.0	36.2	25.7		
	Kısmen	Sayı	37	39	76		
		%	18.0	18.6	18.3		
	Hayır	Sayı	138	95	233		
		%	67.0	45.2	56.0		
Ağ Oyuntusu Aşağıda	Evet	Sayı	45	70	115	7.18*	.03
		%	21.7	33.3	27.6		
	Kısmen	Sayı	44	41	85		
		%	21.3	19.5	20.4		
	Hayır	Sayı	118	99	217		
		%	57.0	47.1	52.0		
Toplam	Sayı	210	210	420			
	%	100.0	100.0	100.0			

* p<.05; ** p<.01

Tablo 12 incelendiğinde, ağ oyuntusunun çok geniş olması problemi ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2=26.88$; p<.01). Bu problem klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde %36.2 oranında görülürken spor giyim tarzını benimseyen okul türünde %15 oranında görülmüştür. Benzer şekilde, ağ oyuntusunun aşağıda olma problemi de okul türü ile istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2=7.18$; p<.05). Oranlara göre, ağ oyuntusunun aşağıda olma problemi klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde %33.3 oranında görülürken, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde %21.7 oranında ortaya çıkmıştır.

Tablo 13. Okul türüne göre öğrencilerin forma patolon paçasında yaşadığı problemleri ki-kare testi
(Table 13. According to the type of school students face the problems uniform in the pant cuff chi-square test)

Seçenek	Cevap	Okul Türü			Ki-kare	p	
		Spor	Klasik	Toplam			
Paça Genişliği Çok Dar	Evet	Sayı	12	30	42	9.24*	.01
		%	5.8	14.3	10.0		
	Kısmen	Sayı	25	29	54		
		%	12.0	13.8	12.9		
	Hayır	Sayı	171	151	322		
		%	82.2	71.9	77.0		
Toplam	Sayı	210	210	420			
	%	100.0	100.0	100.0			

* p<.05

Tablo 13 incelendiğinde, paça genişliğinin çok dar olması problemi ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2=9.24$; p<.05). Bu problem paça bölümünde en az görülen problem olmakla birlikte, klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde %14.3, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde ise %5.8 oranında ortaya çıkmıştır.

4.4. Formalarda Kumaş ve Yardımcı Malzemelerden Kaynaklanan Problemlere Ait Öğrenci Görüşlerinin Okul Türüne Göre Karşılaştırılması (The Comparing of Kind of School Belonging to Student Opinions Resulting in Problems From Uniform Fabric and Assist Material)

Bu bölümde öğrencilerin formanın kumaş ve yardımcı malzemeleri ile ilgili yaşadıkları problemler ve memnuniyet durumları okul türüne göre karşılaştırılmış ve sadece istatistiksel açıdan anlamlı fark bulunan tablolara yer verilmiştir. Tablo 14 incelendiğinde, yıkandığında kumaşın çekmesi ($t_{(418)}=6.15$; $p<.01$) ve yıkama sonrası kumaşın renk atması [$t_{(418)}=6.01$; $p<.01$] problemleri okul türüne göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu problemler için ortalama değerler incelendiğinde, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde bu problemlerin daha fazla görüldüğü söylenebilir. Meriç (2002)'a göre; teknik alanlarda kullanılacak kumaşlar doğrudan kopma mukavemeti, uzama yeteneği, patlama mukavemeti, çeşitli kimyasallara ve çevre etkilerine direnç gibi performans özelliklerine göre seçilmektedirler. Fakat giysi yapılması düşünülen kumaşlar seçilirken genellikle teknik özelliklerinden önce parlaklık, yüzey düzgünlüğü veya pürüzlülüğü, yumuşaklık-sertlik, dolgunluk, dökümlülük gibi görünüm ve tutum özelliklerine dikkat edilmektedir.

Giysilik kumaşlarda; kumaş tutumu, giysinin görürümü ve giyim konforu kaliteyi belirleyen önemli ölçütlerdir [47]. Kaplan ve Göktepe (2002)'de yaptıkları çalışmalarında, kumaş içerisindeki bölgesel gerilme-uzama seviyelerinin ölçümüyle, kumaş davranışları ve farklı noktalardaki bölgesel yüklenmeler hakkında da fikir sahibi olunabileceğine, böylece son kullanım alanına uygun kumaşların üretiminde de önemli gelişmelerin sağlanabileceğine değinmişlerdir [48]. Yakartepe, Yakartepe (1995)'e göre; dokuma kumaşların örgü yapısı kumaşın tutumunu, dayanıklılığını, hava geçirgenliğini, stabiliğini, renklendirme özelliklerini doğrudan etkilemektedir. Fakat örgü çeşidi ile birlikte kullanılan iplik türleri, iplik kalınlıkları, iplik sıklıkları da kumaş yapısını etkileyen önemli faktörlerdir [49]. Üstün, Çeçindirin (2006)'da yaptıkları çalışmalarında ilköğretim çağı çocuklarının kumaşlardan memnun olmadıkları sonucuna varılmıştır [50].

Tablo 14. Okul türüne Göre Öğrencilerin Forma ile İlgili Kumaş Özelliği Yönünden Yaşadığı Problemlerin Önem Derecelerine Göre Karşılaştırılması

(Table 14. According to the type of school students face the problems relateing to uniform in terms of the fabric speciality chi-square test)

Seçenek	Grup	N	\bar{X}	SS	t	p
Yıkandığında kumaşın çekmesi	Spor	210	3.13	1.57	6.15**	.00
	Klasik	210	2.24	1.39		
Yıkama sonrası renk atması	Spor	210	3.35	1.49	6.01**	.00
	Klasik	210	2.48	1.48		
Kumaş yüzeyinde tüylenme olması	Spor	210	2.68	1.46	-	.01
	Klasik	210	3.04	1.44	2.56*	

* $p<.05$; ** $p<.01$

Tablo 15. Okul türüne göre öğrencilerin forma yardımcı malzemesinde yaşadığı problemleri ki-kare testi
(Table 15. According to the type of school students face the problems uniform in assist material chi-square test)

Seçenek	Cevap		Okul Türü			Ki-kare	p
			Spor	Klasik	Toplam		
Düğmelerin Renginin Solması	Evet	Sayı	64	99	163	13.74**	.00
		%	30.6	47.1	38.9		
	Kısmen	Sayı	49	29	78		
		%	23.4	13.8	18.6		
	Hayır	Sayı	96	82	178		
		%	45.9	39.0	42.5		
Fermuarın Çabuk Bozulması	Evet	Sayı	79	108	187	8.20*	.02
		%	37.6	51.4	44.5		
	Kısmen	Sayı	41	30	71		
		%	19.5	14.3	16.9		
	Hayır	Sayı	90	72	162		
		%	42.9	34.3	38.6		
Toplam	Sayı	210	210	420			
	%	100.0	100.0	100.0			

* p<.05; ** p<.01

Tablo 15 incelendiğinde, düğme renklerinin solması problemi ile okul türü arasındaki ilişki ise istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($\chi^2_3=13.74$; p<.01). Düğme renginin solması problemi klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde %47.1 oranında görülürken, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde %30.6 görülmüştür. Fermuarın çabuk bozulması problemi ile okul türü arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. ($\chi^2_3=8.20$; p<.05). Oranlara göre klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde fermuarın bozulması problemi %51.4, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde ise %37.6 oranında ortaya çıkmaktadır. Baskılı ve boyalı giysilerin üretimi, bakımı ve kullanımı esnasında karşılaştıkları farklı etkilere dayanabilme özelliğine renk haslığı denir. Bütün bakım ve kullanım özelliklerini içeren renk haslığı mutlak değildir. Renklendirilecek ürünün, kullanım amacı belli olduktan sonra renklendirilmelidir [37].

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Araştırma kapsamında ele alınan lise öğrencilerinin okul türüne göre okul formalarına ilişkin görüşlerinden elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur:

- Okul pantolonunda tercih edilen renklerin okul türüne göre farklılık gösterdiği ve en fazla tercih edilen rengin siyah olduğu tespit edilmiştir. Siyah renk, spor giyim tarzını benimseyen okullarda daha fazla tercih edilmiştir.
- Okul eteğinde olması istenen renklerin okul türüne göre farklılık gösterdiği spor giyim tarzını benimseyen okul türünde en fazla tercih edilen etek renginin lacivert olduğu görülmüştür. Klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde en fazla tercih edilen etek renginin ise siyah olduğu görülmüştür.
- Her iki okul türü için en fazla tercih edilen tişört ve gömlek renginin beyaz olduğu tespit edilmiştir. Beyaz renk klasik giyim tarzını benimseyen okul türü için daha fazla tercih edilmiştir. Klasik giyim tarzını benimseyen okul türü için mavi renk tercihi ise ikinci sırada yer almıştır.

- Okul pantolonunda tercih edilen fermuar dikim tekniğinin okul türüne göre farklılık gösterdiği en fazla tercih edilen fermuar dikim tekniğinin gizli fermuar dikim tekniği olduğu görülmüştür.
- Okul pantolonunun fermuar yerinin değiştirilmesini isteme, okul pantolonunun ön ve arkasındaki ütü dikişinin olmasını istememe durumu klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde daha fazladır.
- Okul eteğinin yüksek bel formunun değiştirilmesini isteme ve okul eteğinin tümünün pilili olmasını isteme durumu spor giyim tarzını benimseyen okul türünde daha fazladır. Okul eteğinin pantolon etek olmasını isteme durumu ise klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde daha fazladır.
- Genel olarak lise öğrencileri tarafından en fazla istenen üst beden giysinin ribana kumaştan polo yakalı tişört olduğu görülmüştür. Klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde öğrencilerin bu istediğinin daha fazla olduğu görülmüştür.
- Yaka çevresinin boyuna geniş olması problemi hem klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde hem de spor giyim tarzını benimseyen okul türünde görülmüştür. Okul formasında yaka ayağı yüksekliği problemi her iki okul türü için de karşılaşılan problemlerdir.
- Okul formasının omuz genişliğine göre düşük olması ve omuz dikişinin omuzda katlanarak öne düşmesi durumu her iki okul türü için de karşılaşılan problemlerdir. Klasik giyim tarzını benimseyen okul öğrencilerinin yaşadıkları problem spor giyim tarzını benimseyen okul öğrencilerinden daha fazladır.
- Okul formasının kol boyunun kısa olması durumu spor giyim tarzını benimseyen okul türünde daha fazla görülürken okul formasının kol boyunun uzun olması durumu klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde daha fazla görülmüştür. Kol ucunun bileğe göre dar olma problemi ve kol ucunun bileğe göre bol olma problemi klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde daha fazla yaşanmaktadır.
- Okul formasının kalça bölümünde yaşanan problemler kalça çevresinin dar olması ve fermuar boyunun yeterli olmamasıdır. Klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde yaşanan problem spor giyim tarzını benimseyen okul türünden daha fazladır.
- Okul formasının ağ oyuntusunda yaşanan problemler ağ oyuntusunun çok geniş olması ve ağ oyuntusunun aşağıda olmasıdır. Klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde yaşanan problem spor giyim tarzını benimseyen okul türünden daha fazladır.
- Pantolon paça genişliğinin çok dar olması problemi her iki okul türünde de öğrencilerin en çok yaşadıkları problemdir. Klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde yaşanan problem spor giyim tarzını benimseyen okul türünden daha fazladır.
- Yıkandığında kumaşın çekmesi ve yıkama sonrası kumaşın renk atması problemleri incelendiğinde, spor giyim tarzını benimseyen okul türünde bu problemlerin daha fazla görüldüğü söylenebilir. Kumaş yüzeyinde tüylenme olması problemi ise daha fazla klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde yaşanan bir problemdir.
- Düşme renginin solması ve fermuarların çabuk bozulması, problemleri her iki okul türünde de öğrencilerin en çok yaşadıkları problemlerdir. Klasik giyim tarzını benimseyen okul türünde yaşanan problem spor giyim tarzını benimseyen okul türünden daha fazladır.

Bu sonuçlar doğrultusunda forma seçiminde öğrencilere ve öğrencilerin forma tercihini yönlendiren anne babalara, eğitimcilere, yöneticilere, tasarımcılara ve tüketicilere şunlar önerilebilir:

- Elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak öğrencilerin okul türüne göre biçimsel beklenti ve yaşanan sorun düzeyleri, memnuniyet ve tercih durumları doğrultusunda ortak noktalar yaratılmalıdır.
- Yapılan araştırma sonucuna göre, ülkemizde öğrenciler formalar ile ilgili problem yaşamaktadır ve forma kullanım açısından memnun değildir. Lise öğrencilerinin formaları oluşturulurken bireylerin ihtiyaç ve beklentilerinin göz önünde bulundurulması, günün modasını yansıtan model ve kumaşların seçilmesi, daha kullanışlı ve dayanıklı formaların oluşturulması gerekmektedir. Formalar öğrencilerin kendilerini rahat hissetmeleri, sağlıklı olmaları ve estetik görünmeleri açısından önemlidir. Bu nedenle formalar vücuda uygunluk, estetik görünüm, fonksiyonellik, rahat hareket ve termal koruma sağlaması vb. özellikleri taşımalıdır.
- Tüketici firmalar ergenlerin fiziksel gelişim süreçlerinin farklılık gösterebileceği düşüncesiyle forma üretimlerinde uygun tasarımlar oluşturarak üretim yapmalı, beden aralıklarını ihtiyaca uygun olarak belirlemelidir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Bozkurt, B., (1995). Vücut Hareketlerinin Giysi Özellikleri Üzerine Etkileri. Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
2. Olgaç, P., (2005). Moda Resmi. Ankara: Ya-Pa.
3. Güner, T., (1990). Beden Özelliklerine Göre Kalıp Hazırlama. Ankara: Dış Politika.
4. Ağaç, S. ve Çeçindir, N., (2006). Üniversite Öğrencilerinin Giyim İhtiyaçlarını Karşılama Ve Moda Konusundaki Görüş Ve Davranışları. Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi, (1), 1-15.
5. Güneşoğlu, S. ve Meriç, B., (2005). Spor Giysilik Örme Kumaşların Termal Absorbtivite Özelliğinin Araştırılması. Tekstil Maraton Dergisi, (2), Mart- Nisan, 41-52.
6. Ercan, E. ve Ercan, E.U., (2009). Beden Algısı, Benlik Saygısı Ve Depresyonun Giysi Seçimine Etkisi. Konfeksiyon Teknik Dergisi, Kasım, 60-68.
7. Vural, T., Koç, F., Koca, E. ve Pamuk, B. (2006, Kasım). Geleneksel Kadın Giysilerinde Kol Formu Özelliklerinin Giysi Konforu Açısından İncelenmesi. Gazi Üniversitesi 12. Ulusal Ergonomi Kongresi. 343-349, Ankara.
8. Solak, L., (2003, Ekim). Ergonomi İlkeleri ile Oluşturulan Giyside Çıkan Sonuç Kullanıcı Konforu. Mimar Sinan Üniversitesi 9. Ulusal Ergonomi Kongresi. 415-421, Denizli.
9. İbicioğlu, H., Cerit, E. ve Çiftçi, M., (2008). Giyimde Renklerin Uyumu. Gaziantep: Kişisel
10. Bayraktar, F., (1993). Giyim. Ankara: Sim.
11. Olgaç, P., (1981). Moda Resmi. Ankara: Ya-Pa.
12. Şener, F.H. ve Atmaca, Z., (2009, Ekim). Ergonomik Açından Giysilerde Yaşanılan Problemler. 15. Ulusal Ergonomi Kongresi. 61-71, Konya.
13. Uğur, M., (2006). Tüketicilerin Giysi Alışverişinde Yaşadıkları Problemlerin Ergonomik Açından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
14. Gündül, Z. ve Karakülah, G., (1993). Kız Sanat Okulları İçin Giyim. 1-2-3. 6. Baskı, Ankara: Milli Eğitim.

15. Sever, A.Ş., (1988). Kadın Giyimi Ve Temel Dikiş. Ankara: Tisamat.
16. www.megep.meb.gov.tr adresine 20 şubat 2014'te erişilmiştir.
17. Pamuk, B., (2002). Uygulama Teknikleri Temel Kalıp ve Dikim Uygulama Teknikleri. 1. Baskı, İstanbul: Ya-pa.
18. Crane, D., (2003). Moda ve Gündemleri. (Ö. Çelik, Çev.) 1. Basım, İstanbul: Ayrıntı.
19. Çağlayan, E., (1978). Giyim Öğretim Teknikleri. 200s., Ankara: Semif Ofset Matbaacılık Sanayi.
20. Sezer, H., Bilgin, F, ve Kayaoğlu, A., (2003). Hazır Giyim Üretimi 4. Baskı, Ankara: Gazi.
21. Koca, E. ve Koç, F., (2008). Çalışan Kadınların Giysi Seçimleri Ve Renk Tercihleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,7(24), 171-200.
<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/esosder/article/view/5000068152/5000063216> adresinden 18 Temmuz 2012 tarihinde erişilmiştir.
22. Oğuztörel, A., (1995). Kumaş Seçiminde Renklerin İnsan Üzerindeki Psikolojik Etkiler. Tekstil ve Konfeksiyon, 5, 396-399.
23. Koca, E. ve Koç, F., (2010). Ergenlerin Dinledikleri Müzik Türlerinin Giyim Tarzlarına Etkisi. NWSA e-Journal of New World Sciences Academy, Volume:5(2), Number:2, Article Number:2C0019, 37- 49.
24. Dinçer, T., (2005). Lise Öğrencilerinin Okul Üniformalarının İlişkin Tercihlerinin Ve Sorunlarının Belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
25. Pekşen Akça, R., Baran, G. ve Yıldız Bıçakçı, M., (2011). 15-18 Yaş grubu ergenlerde giysi seçimini etkileyen faktörler. E-Journal Of New World Sciences Academy, 6(2), 175-186.
26. Kırzioğlu, N. G. (1992). Giyim Sanatı ve Kişisel Görünüm. Ankara: Milli Eğitim.
27. Kurt, Ç., (2007). Müller Kalıp Sistemi 36-42 Beden, Temel Beden ve Temel Kol Kalıplarının Antropometrik ve Ergonomik Uyumunun İncelenmesi ve Geliştirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Konya.
28. Uğürel Şemin, R., (1992). Gençlik Psikolojisi. 3. Basım, İstanbul: Remzi.
29. Üstün, G. ve Çeğindir, N.Y., (2006). İlköğretim Çağı Çocukları Ve Annelerinin Okul Önlük Ve Formalarının Konforundan Memnuniyet Durumlarının İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergi, <http://www.sdergi.hacettepe.edu.tr/gu.htm> adresinden 12 Mart 2012 tarihinde erişilmiştir.
30. Kırnal, B. ve Kırnal, E., (2009). Japonya İlköğretim Sistemi Ve Türkiye İlköğretim Sisteminin Karşılaştırılması. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, (12), 53-65.
31. Ünal, Z. ve Öndoğan, Z., (2006). Bebek Giysilerinde Temel Ölçüler Esas Alınarak Ölçü Tablosu Geliştirmede İstatistiksel Bir Model. Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi, (4), 279-287.
32. Ağaç, S. ve Yıldız, Ş.G., (2008). Hemşirelerin Giysilerine İlişkin Memnuniyet Düzeyinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Gazi Üniversitesi 14. Ulusal Ergonomi Kongresi. 305-313, Trabzon.
33. Turan, Ş., (1994). Türk Kültür Tarihi. İstanbul: Bilgi.
34. Hesapçioğlu, M. ve Giorgetti Meşeci, F., (2009). Siyah Önlük Beyaz Yakanın Kökeni. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, s.1717-1750, İstanbul.
35. Caruso, P., (1996). Individuality vs. conformity: The issue behind school uniforms. NASSP Bulletin (September), 83-88.
36. Açıkalin, A., (2003). Daha Bir Okul-Önlük-Forma-Giysi. Kuram ve

- Uygulamada Eğitim Yönetimi, 6(33), 5-7.
37. www.tekstildershanesi.com.tr adresine 19 Aralık 2013'te erişilmiştir.
 38. Milli Eğitim Bakanlığı, (2008, 09 Eylül). İlköğretim ve Ortaöğretim İçin Kıyafet Modelleri.
http://www.meb.gov.tr/haberler/haberayrinti_basinaciklama.asp?ID=1384 adresinden 29 Aralık 2012 tarihinde erişilmiştir.
 39. Gür, B.S., Özoğlu, M., Coşkun, İ. ve Görmez, M., (2012). 2012'de eğitim. Seta Analiz, (58), 20.
(file.setav.org/files/pdf/20130104114533_setav_analiz_2012)
 40. Yamane, T., (2010). Temel Örnekleme Yöntemleri. (A. Esin, M., A. Bakır, C. Aydın, ve E. Gürbüzsel, Çev.). İstanbul: Literatür.
 41. Kurtuluş, K., (1989). İşletmelerde Araştırma Yöntem Bilimi. No: 210, İstanbul: İ.Ü. İşletme Fakültesi Yayını.
 42. <http://www.renklerinanalamlari.com/siyah-renk.html> 16 Nisan 2013'te erişilmiştir.
 43. Eray, F. ve Çivitçi, Ş., (2001). Giyside Kullanılan Renklerin İnsan Üzerindeki Psikolojik Etkileri. Mesleki Eğitim Dergisi, 2(1), 63-72.
 44. Ağa, S. ve Harmankaya, H., (2009). İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerinin Giysi Tercihleri ve Giysi Satın Alma Davranışlarına Etki Eden Faktörler. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (22), 1-13.
 45. Koca, E. ve Koç, F., (2006). Temel Dikiş Teknikleri (1) Etek-Pantolon. 1. Baskı, Ankara: Kök.
 46. Ada, E., (2010). Dağ Sporlarında Kullanılan Giysilerdeki Kumaş ve Tasarım Özelliklerinin Ergonomik Açından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
 47. Meriç, B., (2002). Pamuk/Elastan Karışımı Kumaşlarda Elastan Çekim Oranının ve Silikon Apre Uygulamasının Kumaş Özellikleri. Tekstil Maraton Dergisi, Kasım-Aralık, (6), 52-57.
 48. Kaplan, S. ve Göktepe, Ö., (2002). İplik Yapısı ve Kumaş Konstrüksiyonun Dokunmuş Kumaşın Mukavemet Özellikleri Üzerindeki Etkileri. Tekstil Maraton Dergisi, Kasım-Aralık, (6), 37-47.
 49. Yakartepe, M. ve Yakartepe, Z., (1995). Konfeksiyon Teknolojisi Kumaştan Hazır Giyime. 1. Baskı, İstanbul: T.K.A.M. Tekstil Konfeksiyon ve Araştırma Merkezi.
 50. Üstün, G. ve Çeçindir, N.Y., (2006). Çocuk Giysi Tercihlerinin Çocuklar ve Annelerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Konfeksiyon Teknik Dergisi, Nisan, 12(142), 90-95.